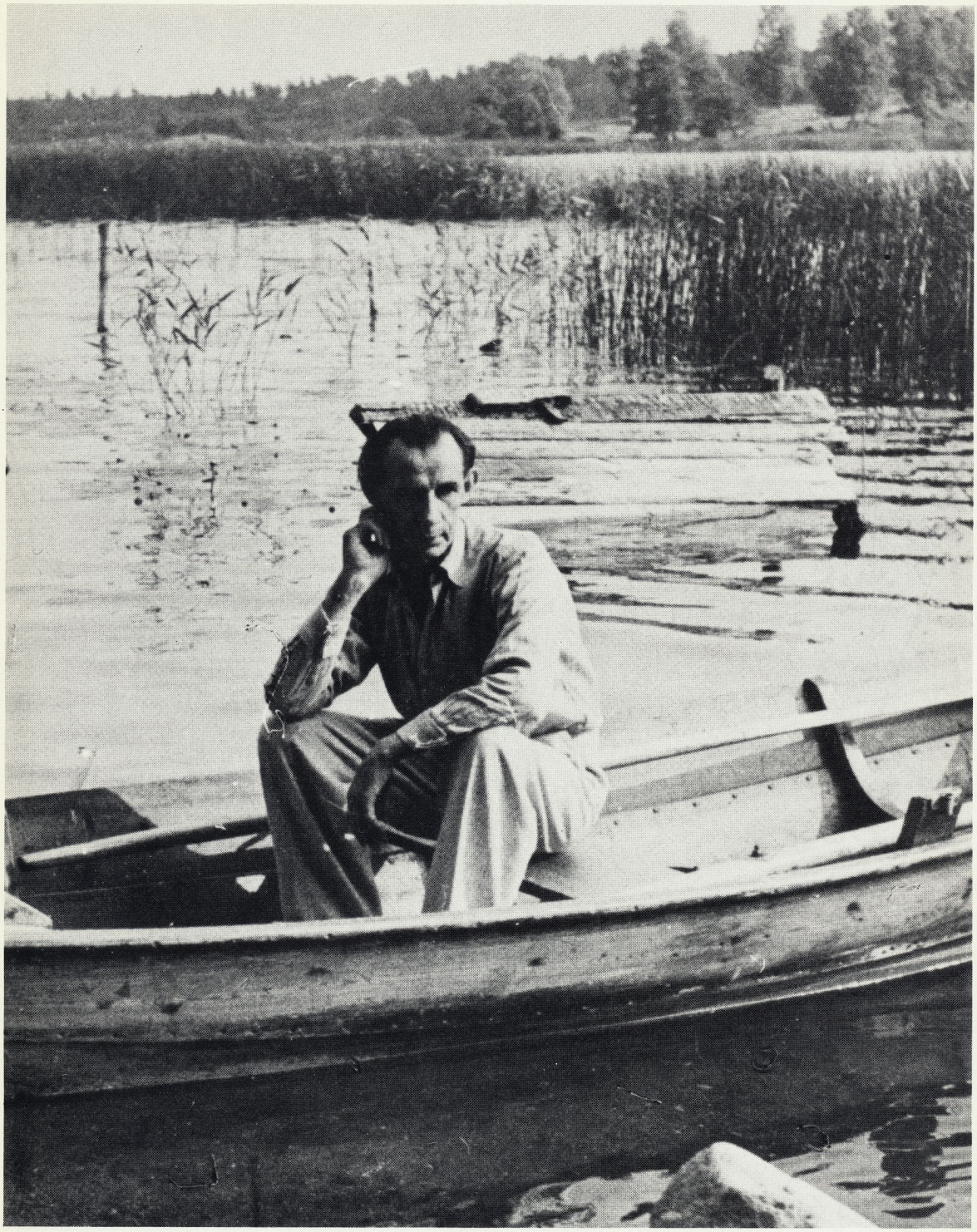

Poste Restante ★

Medlemsblad för
Nils Ferlin-Sällskapet
Nr 1 1982

Kärleken kommer och kärleken går,
ingen kan tyda dess lagar.
Men dej vill jag följa i vinter och vår
och (i) alla mina levnads dagar

Mitt hjärta är ditt,
ditt hjärta är mitt
och aldrig jag lämnar det åter.
Min lycka är din,
din lycka är min
och gråten är min när du gråter.

"I folkviseton" ur samlingen "Från mitt ekorrhjul" 1957.
Handskrift ur Göteborgs Universitetsbiblioteks Ferliniana-samlingar.

Omslagsbilden: *Nils Ferlin vid hemmasjön Addarn i Roslagen.* Foto: *Dagens Nyheter* 1951.

Käre Ferlinvän!

Snart kan vi andas ut. Snart är skid-VM och vinter över, våren vänder åter med sitt ljus över nordanlanden och vi kan gå mot nya mål och ny verklighet. Jag hoppas du har använt de kulna vinterkvällarna inte bara till att titta på teve utan också till litet god läsning, gärna av Ferlin naturligtvis men också av andra goda författare. God läsning rustar oss för livet, ger oss kunskaper och håller vårt känsloliv levande och rörligt.

Om vår kära förening kan sägas att den aldrig stått så stark och framtidsrustad som nu. Medlemsantalet ökar och vår ekonomi är skär och rosig av hälsa om hyn. Detta är något att glädjas över. Men, kära vän, bli nu inte så glad över detta att du glömmer bort att betala din medlemsavgift! Det är ändå din och andras medlemsavgifter som utgör föreningens ekonomiska ryggrad.

Förresten, du glömmer väl inte bort vår Ferlintallrik? Om du köper 5 tallrikar behöver du som medlem inte betala mer än 65 kronor plus moms per styck. I den öppna handeln kostar tallriken 125 kronor. Då förstår du vilken förmån som är din. Tänk på att du inte bara berikar dig själv med vackra ting utan också föreningen som får 5 kronor per försåld tallrik. Tänk också på att upplagan är begränsad och att årets samlartallrik ingår i en planerad serie på minst 6 tallrikar. Nog vore det väl roligt att ha hela serien, eller hur? Men då får du ju se till att inte årets tallrik går dig ur händerna.

Du kommer väl till årsmötet? Goda vänner, som jag litar på, har sagt mig att på ett bättre och roligare sätt kan man knappast tillbringa en kväll. Välkommen önskar din vän

Sandra Kay Ferlin

Radiospelet BYN

av Jenny Westerström

I en artikel i *Röster i Radio* (februari 1941) berättar Josef Briné om bakgrunden till radiospelet *Byn*. Efter reprisföreställningen av *Staden* 13 augusti 1939 beslöts, att Briné och Ferlin ånyo skulle göra ett radiospel tillsammans. Namnet skulle bli *Byn*. Arbetet gick framåt. Briné stod för dialogen och Ferlin för visor och dikter. Men plötsligt, berättar Briné, försvann Ferlin spårlöst och arbetet fick tillsvidare läggas ner. Men efter ett års tid återupptogs arbetet och från att ursprungligen ha varit ett "blodigt socialt drama" blev det "en lätt och lustig liten lekande rapsodi".

Byn sändes den 28 februari 1941. Efter en del ändringar, framför allt av handlingen, nyinstuderades stycket och sändes på nytt 27 april 1947. Ferlin medverkade själv vid båda föreställningarna som uppläsare av recitatörsversen.

Två "skumma" individer stiger av tåget i en liten by, någonstans i "detta stora och lilla land". Här inträffar under en veckas tid en rad besynnerliga händelser, stölder, inbrott osv, som emellertid klaras upp och stycket avslutas med att de båda underliga individerna åter stiger på tåget och åker från byn. Följande dialog utspinner sig mellan stinsen och konduktören:

Konduktören:
Säg, stinsen, di där bägge nypåstigna, var det inte dom jag hade med mej hit för en vecka sedan?
Stinsen:
Jo, det var dom där underliga figurerna ja. Ja . . . dom var visst inte så farliga som dom såg ut för. Den ena är visst en så'n där diktare som skriver verser och täcke där och den andra är visst inte det ens, fast han springer omkring med annotationsbok från morron till kväll.
Konduktören:
Jaså, det är såna där som skriver ihop historier om folk då, kan jag förstå?
Stinsen:
Det är väl sånt dom lever på, fast det ser magert ut. Är vi klara?
Konduktören:
Jaha . . . Tag plats!!!

Handlingen inom denna ram skiljer sig något åt i de olika versionerna. Persongalleriet är i stort sett detsamma (Endast Panorama-Jacob tillkommer vid andra uppsättningen).

Man möter länsmannen Stor-Frans, som beslutat gifta sig med Statar-Bengts dotter Olivia, men hon vill hellre ha den fattige drängen Per. Vidare finns handlaren Nyp-Olle, med 60.000 kronor på banken och i vars affär byborna strömmar samman. Hit kommer exempelvis Bäckliggar-Stina, väl insatt i vad som händer och sker i byn. Andra bybor är storbonden Klack-Johannes, luffaren Visp-Samuel och tegelmästaren. I den första versionen är länsmannen skyldig till ett inbrott på tegelbruket, där avlöningskassan förkommit. Det visar sig också att han förskingrat kommunens kassor. Historien rullas upp och tack vare att länsmannen åker fast, får Statar-Bengts Olivia gifta sig med drängen Per.

I versionen 1947 har handlingen ändrats och länsmannen slipper att vara den skyldige. Istället har kassören på tegelbruket råkat kasta avlöningskassan i papperskorgen, och när detta uppdagats reder allt upp sig och blir frid och fröjd.

Dessutom vinner drängen Per en stor summa pengar på lotteri, så att han kan gifta sig med Olivia.

I denna version förekommer scener med Panorama-Jacob, som förevisar sitt tittskåp. Samma motiv finns redan i radiospelet *Marknad*.

I vis- och diktsamlingar redan publicerat material.
Bygdebrev
Recitatören läser följande dikt:

Den lilla byn som vi kommit till
är ett koncentrat
av större byar —
Här lever folk som vi alla lever
i tro och kärlek och lögn och hat —
mens tiden far . . .
När solen drar genom brustna skyar
i dag på morgonen går du ut
och ser en flagg på ett hus som säger:
ett liv är slut.
En gammal gumma, du hör, mor Kajsa,
har lagt sej ner,
och niger aldrig för präst och nämndeman
och lagar aldrig en nävgröt mer.
Guds fred, nu nickar —
och går till handelsman in och köper
dej någon småsak
och står och pratar en stund och röker . . .
Och handelsmannen står glad och god
vid den nya vågen
och hugger upp ett par sockerklimpar
åt lille hjulbente granbergsmågen.
Han säger bara: Jaha kantänka,
hon var rätt gammal — som sagt då får
vi säja att vi är en mindre
i byn i dag än vi var i går,
Jaha kantänka!
Då kommer Lisa i utfallsroten
Nils Svenssons änka,
ni vet "me foten".
Hon stultar in och hon doftar hö
och hon pustar hu
och är eld och låga,
och säger det att nu får en fråga
va kraken menar, han Jan på torken.
— — — Och vi förnimma att Jannes fru
ånyo haft ett besök av storken,
så deras ungar, om inte tio,
visst är dom nio
och säkert sju!
Så löper dagarna snabbt och lugnt
i den lilla byn.
och natten byter stafett med dagen
och det är lärka och korp i skyn.
Och barnet gråter — som annorstädes,
och ålderdomen bär stav i hand.
— En liten by ibland tusen andra
i detta stora och lilla land.

Denna dikt är hämtad ur *En döddansares visor* (1930) och har där titeln "Bygdebrev". Ferlin har för att dikten skall passa in i radiospelet varit tvungen att göra en del ändringar.

Handlingen i *Byn* utspelas under sommaren, och följaktligen ändrar Ferlin diktens vinteranspelning "Hon stultar in och hon stampar snö" till "Hon stultar in och hon doftar hö". Diktsamlingens version är skriven i jag-form, medan radiospelets hela tiden är skriven i du-form: "går jag ut" blir "går du ut", jag nickar" blir "du nickar". Diktens första versrad i samlingen "Den lilla byn som vi andas i" har Ferlin i radiospelet ändrat till "Den lilla byn som vi kommit till", antagligen för att dikten bättre skall smälta in i radiospelets handling.

Samlingens "Här lever vi, som ni andra lever" heter i första uppsättningen av *Byn* "Här lever folk som vi alla lever", men i nästa uppsättning 1947 "Här lever folk som på andra ställen".

I diktsamlingen heter det "En gammal gumma, jag hör, mor Kajsa" och på samma sätt lyder raden vid första uppsättningen av *Byn* utom att "jag hör" i enlighet med vad jag nämnde tidigare ändrats till "du hör". I uppsättningen 1947 har Ferlin plötsligt givit Kajsa ett extra namn "du hör mor Kajsa" till "mor Anna Kajsa". "Nils Svensas änka" heter det i diktsamlingen, men "Nils Svenssons änka" i 1941 års version och återigen "Nils Svensas änka" i 1947 års uppsättning.

"Bygdebrevs"-raden "Ja, säger handelsman, ja kantänka" har 1941 och 1947 blivit "Han säger bara: Jaha kantänka".

Ferlin har också låtit flera partier av diktsamlingens version utgå ur radiospelet. Hela sista långa strofen finns inte med bortsett från några rader från och med "Men handelsmannen står glad och god" t.o.m. "Granbergsmågen", som Ferlin emellertid infogar i radiospelsstrofen. Däremot har Ferlin istället lagt till en ny avslutningsstrof i radiospelet från och med "Så löper dagarna". Vid uppsättningen 1941 heter det "barnet gråter" istället för "barnet skrattar".

Som jag tidigare har kunnat konstatera brukar inte Ferlin ändra i dikter, som kommit med i någon av de egentliga diktsamlingarna. Diktens form i diktsamlingarna brukar han anse vara definitiv och slutgiltig. Dikten "Bygdebrev" utgör ett undantag från denna regel. I dikten "Om våren" som Ferlin ursprungligen hade för avsikt att ta med i *Marknad* kan man av manuskriptet till *Marknad* se, att han också gjort ändringar och tillägg i denna dikt — trots att den redan fanns utgiven i *Barfotabarn*. Emellertid lät han den utgå före uppförandet. Vad gäller "Bygdebrev" i *Byn*, kan man kanske anta, att radiospelets handling varit så färdigkonstruerad av Briné, att det enklaste ingreppet varit att ändra något på den befintliga dikten, så att den bättre passade in i radiospelet.

Nasarevalsen

På tegelbrukets ugn är det tillåtet för luffare och dagdrivare att hålla till. Tiden fördrivs med prat, dryck och kortspel. En av luffarna är Visp-Samuel. Efter en scen med tegelmästaren i upprivet samtal med dagdrivarna intonar "Nasarevalsen." Denna visa dyker för första gången upp i *Spelkosackernas* andra uppsättning 1938 och kom senare under året in i *Goggles*. 1941 och 1947 tog Ferlin med visan i *Byn* och 1943 i *Kanonfotografen*.

I vis- och diktsamlingar tidigare inte publicerat material, men så småningom inkluderat i någon samling.

Luffarevisa

I en scen i vilken länsmannen anklagar luffaren för att ha tagit de försvunna avlöningspengarna sjunger Visp-Samuel en visa, som kallas för "Luffarvisa" och som troligen skrevs för *Byn* 1941 och därefter senare under året kom in i *Tio stycken splitternya visor tryckta i år* (1941). Här kallas visan för "Luffarstepp" och ovanför visan finns markerat "Efter en gammal visa". Ferlin har gjort ett par ändringar i lydelsen i vissamlingen. "Då blommar det på blad och kvist, då lyser himlen blå" har blivit "Fint blommar det på blad och kvist, all rymden lyser blå". "Trådarbetareartist" har där blivit "trådarbeteriartist", "jag" har genomgående blivit "han" och en extra rad har fogats in efter "Då skall jag ut och luffa", nämligen "och varda glad och fri".

Samma ändringar har Ferlin gjort inför uppsättningen av *Byn* 1947. Ändringarna är gjorda för hand direkt i radiospelets regimanuskript. Troligen har Ferlin vid genomläsning ändrat dikten i överensstämmelse med den utgivna visan i *"Tio stycken splitternya visor tryckta i år"*. I samlingen finns ytterligare en strof, som emellertid inte finns med i radiospelet. Ett par scener längre fram i radiospelet återkommer refrängen av "Luffarvisa" och kallas då för "Visp-Samuels visa". Istället för "Då skall jag" heter det nu i 1941 års version "Men låt oss", i *Tio stycken splitternya visor tryckta i år* börjar refräng nr 2 "Nu skall jag ut". Så inleds också strofen i 1947 års uppsättning.

I vis- och diktsamlingar varken före eller efter radiospelet publicerat material.

Körkarlstrall

"Körkarlstrall" sjunges av storbonden Klack-Johannes, när han i full fart far fram genom byn med häst och vagn. Första strofen lyder:

När Elia skulle fara opp i himlaskyn,
för hippla hopp och hoppla hipp
i himlaskyn.
Så fick han inte fatt i en häst i hela byn
för hippla hopp och hoppla hipp
i hela byn.
Då pingla han per telefon te gamle sankte "Perr"
å sa: Jag är lessen för jag hittar ingen märr.
Och sankte Per han grubblade ett slag och gav te svar:
va tror du om Julitta som Klack-Johannes har?

Ferlin har gjort en del ändringar i "Körkarlstrall" i uppsättningen 1941, inför iscensättningen 1947. "Gamle Sankte Per" blir "gamla Sankte Per", "märren" blir "märra", raden "och Elia han kom hem, tog av sin höga hatt" blir "och Elia buga djupt och tog av sin höga hatt", vidare "Han bugade sig hövligt och sa som det var fatt" blir "Han bugade sig hövligt

och förstod hur det var fatt" och slutligen "Då spände jag Julitta som te söndags för min gigg och Elia for te himmelen så himlaglad och pigg och omtrent om några dagar så var hela resan klar" blir "Så spände han Julitta en söndag för sin gigg och så reste han te himmelen så himlaglad och pigg och omtrent om tvenne dar så var hela resan klar".

Visan har såvitt jag kunnat finna inte publicerats tidigare. Allusionerna på bibeln och på Karlfeldts dikt är uppenbara. Citat från bibeln förekommer också, exempelvis "det är visserligen sant".

Nyp-Olles visa

Den välmående handlaren inleder scenen i handelsboden med Nyp-Olles visa. Denna visa genmgick också en rad ändringar inför nyuppsättningen av *Byn* 1947. Uttrycket "som säljer allt" ändras till "som saluför allt", "hur det trängs med varann" blir "hur det trängs med sig självt". I "För friska så har" strykes inför 1947 års föreställning "så", och i uttrycket "till mitt och kundernas" sättes istället ett "till" så att det blir "till mitt och till". Vidare ändras raderna "För friska så har jag nummererade snuser och fint paketerade rökningskarduser" till följande lydelse "För friska har jag nummererade snuser och finskuren tobak och andra karduser." Tredje strofen arbetas helt om 1941 och får följande lydelse:

Och så har jag fått hem en sändning med
russin
av alla de slag flera tusentals dussin,
dom små har jag köpt ifrån Spaniens land
dom stora från Johansson i Härnösand.
Och sill har jag fått i de flesta fasoner
i alla upptänkliga "dimensischoner"
i papper och burkar i lake och dill
försäljer jag benfri och helskinnad sill.

1947 löd den så här:

Katrinplommon för jag och sviskon och russin
i granna paket — det är dussin på dussin,
dom små har jag köpt ifrån Spaniens land
dom stora från Johansson i Härnösand.
Och fläsk har jag här i de flesta fasoner
och gryn och potatis och blixtmakaroner.
i lådor och burkar i papper och dill
försäljer jag benfri och helskinnad sill.

I sista strofen ändras raderna "Hå hå jaja ibland all denna föda, som jag handlat hop med min svett och möda" till "Hå hå jaja, en blir sömnig och trötter, trots persika, daddlar och andalusiska nötter" och vidare "Jag tror att jag lägger mig neder och sover på havregrynsbalarnas mjuka resårer" till "Hå hå, jag har råd så jag tror att jag sover en stund ibland balarnas stolta alkover."

Duett

En duett mellan Bäckliggar-Stina och Nyp-Olle har fått samma lydelse 1941 som 1947. Den inleds så här:

Bäckliggar-Stina:
När jag var ung så var jag byns
prydligaste flicka.
Nyp-Olle:
Jaså!
Bäckliggar-Stina:
Jojomen!
För mej vartenda dräng- och bonnahjärta
slog och picka.
Nyp-Olle:
Jaså!
Bäckliggar-Stina:
Jojomen!
Och mången het batalj har kämpats
för min skönhets skull
på snusardosor utav mässing, silver
liksom gull.
Och till och med det hände kring
min randiga kjol
dom sköt ihjäl varandra på salongs-
gevärspistol.

Kassören på tegelbruket är i färd med att räkna fram arbetarnas löner för att kunna överlämna pengarna följande morgon. Han är mycket trött och funderar en stund på om han vågar lämna pengarna kvar i "pulpeten" över natten, men han beslutar sig för att göra det. Kassören muttrar också över att luffare och landstrykare har rätt att logera på tegelbrukets ugn.

Kassörens gäspning tonar över i recitatörens läsning av följande strof:

Tja — visst är det skönt ibland "gå hem"
och — åtminstone på biografen —
tycker vi ytterligt synd om dem
som "saknar slantar till slafen".
En bettlare såg du när rädslan drev
och utan smuts och beröring
köpte du kanske ditt avlatsbrev
för en fem- eller tioöring.

En del ändringar har gjorts inför uppsättningen 1947: "ibland gå hem" har blivit "ibland att gå hem". Vidare har "ytterligt" blivit "särdeles" och "rädslan" blivit "oron".

Statar-Bengt har lyckats få en fläskbit på kredit hos handlare Nyp-Olle, eftersom han starkt betonat det blivande släktskapet med länsmannen. Statar-Bengts hus och lösöre ska gå för klubban. Räddningen för honom finns hos länsmannen. Denne har lovat hjälpa Statar-Bengt med ekonomin, om han i gengäld får gifta sig med Olivia. Medan Olivia steker fläsket ackompanjeras hon av recitatören. De första versraderna lyder:

Nu äntligen steker i växtmargarinet
det stämplade, ädla, chikagoska svinet,
som dog för en slaktares lönnliga stick
och krossa atlanten i insaltat skick.
I hamnen dig hälsade krämarn med orden:
"Välkommen chikagoska svin hit till norden
och bliv oss du amerikaniska fläsk
från Ystads små täppor till Torneå träsk,
en källa till feta förtjänster per sugga
som fattiga stataresatar ska tugga
ihop med de trasiga tandlösa bett
för blodiga styvrar i anletes svett. — —
Ja, än höres skriket som rullar runt riket
— det biggaste och grandiosaste skriket
i världens förnämaste svinslaktarhus.

Denna visa har ändrats något inför uppsättningen 1947. Stroferna har kortats ner något och fått en annan ordning. Vidare har vissa uttryck ändrats: "I hamnen dig hälsade" blir "I Sverige dig hälsade", "din löjliga svans" blir "ditt ämne till svans". I uttrycket "gommarnas läsk du var" har ett "att" stoppats in framför "du var". "Statare" ändras överallt till "torpare" vilket naturligtvis beror på att statarsystemet avskaffades från 1 november 1945. Raderna "Ja än höres skriket" t.o.m. "Svinslaktarhus" strykes i denna version.

Under ett sammanträde i kommunfullmäktige avslöjas, att en brist i kommunens kassor föreligger. Dessa kassor har länsmannen haft hand om, och därför misstänks han genast. Recitatören tonar in med följande strof:

Människor de bråka och de hamra med
varandra
de hamra med varandra och de sticker och slår,
Hjälpa vill de sällan, det är lättare att klandra
och så tisslar det och tasslar det
och skvallret går.

Han avlöses av en kör av viskande röster:

Röst 1: *Länsman har förskingrat!*
„ 2: *Jestanes!*
„ 3: *Så!*
„ 4: *Hur mycket då?*
„ 5: *Tusen.*
„ 6: *Tiotusen.*
„ 7: *Ja många hundra tusen.*
„ 8: *och hur ska det gå?*

Därefter återkommer recitatören med följande kommentar:

Ja vart ska det ta vägen
kan vi ropa och fundera
fundera ej så mycket som det tycks
i vår mimik.
Det största här i världen
det är det att existera
och verka och bravera
och bli bystabil och rik.

I den överst citerade strofen har Ferlin gjort ett par ändringar inför nästa föreställning. Ett "ja" får inleda strofen och istället för "hamra med varandra" får det istället heta "hackla kring varandra", "de hamra med" blir "de hacklar kring".

Den sist citerade strofen har helt arbetats om och fått följande lydelse:

(ja), vart ska det hela ta vägen frågar
vi oss ibland
men här är ju inte så konstigt att
sträcka en hjälpsam hand

så historien slutar i solsken — ja, sådant händer ju till
och med i det verkliga livet när Storregissören vill —
och det här är så enkel en pjäs — och på gammalmodigt manér
och i sådana pjäser är det så mycket lustigt som sker;

Så vitt jag kunnat finna har dessa strofer inte publicerats någonstans. I uppsättningen av *Byn* 1947 finns ett par tillägg.

En duett mellan Per och Olivia visar sig vara samma visa som Anders och Stina sjunger i *Marknad* i 1942 års uppsättning. I *Byn* (1947) finns ytterligare en strof tillagd:

Stormar kan skaka och hagel kan slå
rosor kan blekna och styrka förgå
— vi två håller samman ändå!

I 1954 års uppsättning av *Marknad* har denna strof åter strukits. Radiospelet *Byn* avslutas i 1947 års uppsättning med att recitatören läser följande strof:

Så tar vi plats och så far vi bort
från den lilla byn
där livet halkar som annorstädes
och det är lärka och korp i skyn.
Och barnet ler — för ett kryp, en fjäril,
och ålderdomen bär stav i hand.
— En liten by ibland tusen andra
i detta stora och lilla land.

FERLIN-TANKE "LÅNAD" AV HJALMAR GULLBERG

Många Ferlin-älskare brukar uttrycka sin beundran över skaldens verkligt originella idé i dikten "Infall" i samlingen "Barfotabarn":

Man dansar däruppe — klarvaket
är huset fast klockan är tolv.
Då slår det mej plötsligt att taket,
mitt tak, är en annans golv.

Att tankegången är så originell att den lockat en annan stor skald till vad som vänligt formulerat kan kallas ett "lån" kanske inte alla tänkt på. "Barfotabarn" kom ut 1933. Två år senare gav Hjalmar Gullberg ut sin samling "Ensamstående bildad herre", med rätta beundrad för utsökt formuleringskonst och stor spiritualitet, i vissa fall med släktdrag av ren spexstil. I dikten "Utebliven ton" skildras med inlevelse huvudpersonen adjunkten Örtstedts sömnsvårigheter, som orsakas av att han väcks av grannen "en våning närmare skyn". Grannen, den utsvävande vivören herr Wikingson, tar med avsevärda akustiska effekter av sig den ena skon. Väntan på den andra, d v s den uteblivna tonen, håller adjunkten Örtstedt vaken resten av natten. Vilket Hjalmar Gullberg formulerar som följer:

Strax före tolv tog herrn i sitt gemak,
förgätande att Örtstedt var nervös,
av sig en sko och slängde den med brak
i samma golv som var adjunkten Ö:s tak.
På nästa sko låg Ö. till ljusan dag
i väntan ... etc

Något tack för lånet fick aldrig Nils Ferlin.

G L

SÅ SOV JAG VIDARE

av Elsa Grave

Det var här
jag inte somnade
jag sov redan
sov mej genom regnet
som föll genom
mina drömlösa timmar
timmar av sömn
så tät att inte en regndroppe
nådde in
mellan minuterna som flöt förbi
och bildade sår av timmar
som rann ner i marken
och försvann i kluckande hål
och det som en gång
var mitt vakna liv —
men det vakna livet
bar på en tung sömn
ett hav av sömn
som långsamt
på en allt högre våg
förde mej långt bort från land
tills jag inte mer kunde
återvända —
återvända —
Så sov jag vidare
och mindes inte att jag somnade

SIGNALSUBSTANS

av Stig Warren

Han talar med Gud
Jovisst
vem fan skulle han annars
tala med
i Ingenmansland
Han ropar i kvällen
den sena
Gud
var mig nådig
Förkasta mig icke
från Ditt ansikte
F ö r k a s t a m i g i c k e
f r å n D i t t a n s i k t e
FÖRKASTA MIG ICKE
FRÅN DITT ANSIKTE
Då händer det ibland
att han ser Gud le
och att han själv leende
äntligen somnar
som om Gud fanns
och han

Lille Bror Söderlundh, ett 70-årsminne

Hans musik träffade den Ferlinska diktens själ

av Seth Karlsson

Hans musik förekommer ofta både i radio, TV och som live. Många trubadurer sjunger hans sånger i sina program. Och sångerna är väldigt omtyckta av alla ålderskategorier. Inte minst av dagens unga människor. Visst är han en av Sveriges främsta och oftast spelade tonsättare . . .

Så uttryckte sig nyligen en tjänsteman hos STIM om Lille Bror Söderlundh, som skulle ha fyllt 70 år den 21 maj 1982. Då det chockerande budet om hans bortgång kom 23 augusti 1957, har vi innevarande år även ett — om än sorgligt — 25-årsminne knutet till den leende musikanten.

Kanske höjer en och annan tonsättarkollega på ögonbrynen inför STIM-tjänstemannens superlativer. Men faktum är, att minnet av Lille Bror Söderlundh lever intensivt ännu ett kvarts sekel efter hans död. Nämner man namnet Lille Bror i samband med musik, så vet åtminstone äldre och medelålders människor vem det är fråga om. Det finns bara en Lille Bror i det svenska musiklivet.

När tonsättaren vid endast 44 års ålder så oväntat gick ur tiden, var han inne i en nytändning för helt andra uppgifter än den viskonst, som han sysslade med under sin tidigaste karriär och som han blivit mest känd för. Sällan eller aldrig tog han i gitarren. Han ville bli symfoniker och den kommunala musikskolan, som då var en tämligen ny företeelse i sin moderna form, engagerade hans intresse och skaparfantasi.

För barnen i musikskolan i Borlänge komponerade och arrangerade han mängder av musik. Både vokal och instrumental. Bland det roligaste jag kommer ihåg, var en sats för stråkkvartett, som spelades enbart på lösa strängar. Elever och lärare närmast avgudade sin ledare. Och han hade tur i starten. Vid sin första elevkonsert våren 1956 kunde han visa upp ett trumfkort. Nilla Pierrou, numera internationellt berömd violinprofessor, spelade redan då i bländande stil ett stycke av Vivaldi.

Avantgardist

Man kan bara spekulera i vad det kunde ha blivit av denna särpräglat musikaliske

värmlänning — med tiden blev han en väl acklimatiserad dalkarl — om han fått fortsätta att leva och skapa. Under 50-talets mitt var han synnerligen uppmärksam på vad som rörde sig i tiden. Främst intresserade han sig för Béla Bartóks tonkonst. Ett intresse som för hans egen produktion fick sitt främsta uttryck i violinkonserten från år 1954.

Genom sitt lekfulla och humoristiska sinnelag var han road av avantgardistiska idéer. Vem minns inte "Karusellsymfonin" i januari 1954 för plåtslagare, bergsprängarbas, skrivmaskinist och förkyld lutsångare. I en barnpjäs av Lennart Hellsing för skolradion använde han även en skrivmaskin som ljudande solist. I sin bil lyssnade han inte på musik på grund av det störande motorljudet. Däremot tyckte han om att lyssna till bilens "egen musik" från motor, däck och kaross. En ren ljudupplevelse à la John Cage.

Tre dagar före hans död träffade jag honom en natt i lägenheten hemma i Borlänge. Då visade han mig en skiss för en orgelkomposition avsedd att framföras i Vadstena klosterkyrka. I det fallet tänkte han sig någon form av "punktmusik". En ton i orgeln skulle slås an och klinga ut i den långa efterklangen i kyrkan. Med inbördes långa intervaller och utdragna taktenheter skulle nya toner punktvis sändas ut i rummet. Vad han eftersträvade var den samrörda musik, som kyrkans märkliga akustiska fenomen skulle åstadkomma.

Samma natt berättade han även om sina symfoniska planer. En opera hade han talat om länge. Dessutom bar han på en rolig balettidé med miljö från Domnarvets järnverk.

Visorna lever starkast

Men Lille Bror dog från allt detta och så här 25 år efteråt måste vi nog konstatera, att det är hans viskonst som lever starkast. Det finns väl inte en seriöst verksam trubadur i detta land, som inte någon gång haft Lille Brors visor på sitt program. En fin test på den nuvarande publikens intresse för tonsättaren, är stockholmstrubaduren Jan-Olof Anderssons aktuella treveckorsturné med ett Lille Bror Söderlundh-program tillsammans med Umeå Sinfonietta i övre Norrland. Arrangemangen är gjorda av Gunnar Lundén-Welden. Jan-Olof Andersson presenterade sitt Lille Bror-program med samma orkester för ett och ett halvt år sedan. Det blev så populärt, att han nu måste framföra det på nytt. Lille Brors vismelodier suger tag i dagens musikälskare med samma intensitet, som de gjorde, då de ofta i tonsättarens egna sångprogram presenterades för mer än fyrtio år sedan.

Ett annat bevis för det fortsatta levande intresset för Lille Brors viskonst, är det häfte med titeln "Lille Bror Söderlundh: Den vackraste visan och 23 andra visor", som Nordiska Musikförlaget gav ut för några få år sedan. Det är på tiden, att denna nyutgåva kommit till. De tidigare häftena med underbart vackra Jobssignerade omslag är för länge sedan utgångna och kan möjligen anskaffas antikvariskt.

Ferlinvisor populärast

Välkänt är Lille Brors intima samarbete med Nils Ferlin under de legendariska åren i Stockholm på 1930—40-talen. Ingen tonkonstnär har väl heller varken förr eller senare med sin musik träffat den Ferlinska diktens själ så intimt och finstämt som Lille Bror.

Med undantag för "Den vackraste visan" till Ture Nermans text har heller inte några Lille Bror-alster blivit så populära som just Ferlinvisorna. Det är därför helt i sin ordning, att Nordiska Musikförlaget i det tidigare omnämnda vishäftet först och främst tar med ett knippe melodier med Ferlintext. Inledande "Får jag lämna några blommor" har i detta sammanhang bottnar, som kan anspela både på textförfattaren och komponisten.

Omständigheterna kring ett konstverks födelse kan alltid ha sina poänger. Själv var jag inte med i Lille Brors inre krets vid Ferlin-visornas tillkomst. Men säkert finns ännu människor i livet, som kan vittna om spännande födelseakter. Här må nämnas endast en händelse, som berättats mig i efterhand.

Enligt uppgift skrev Nils Ferlin ner den ursprungliga texten till visan "När skönheten kom till byn" på en Normaservett. I taxibilen till Den Gyldene Freden satt han sedan och gnolade fram sin text på folkdansmelodin "Och jungfrun hon går i ringen". Det är inte svårt att finna släktskapet mellan den folkliga melodin och Lille Brors tonsättning till Ferlins vistext. Samma dansanta rytm och även likheter i melodins rörelsemönster kan man skönja.

Folkvisan är grogrund

Jag nämner den anekdotiska berättelsen för att få anledning att påminna om Lille Brors huvuddeklaration om de musikaliska källor, där han själv fann näring för sin tonkonst. "Folkvisan är den enda grogrund, som vi har", brukade han säga.

Folkvisan är ett begrepp med inslag från det mest uppsluppna till det längtansfulla och vemodiga. Jag gör mig knappast skyldig till någon överdrift, om jag påstår, att det sistnämnda draget dominerar hos Lille Bror. Det finns en elegisk färgning, som går som en röd tråd genom hans tonsättarskap. Hans sinne för det ironiska och sarkastiska kommer visserligen till uttryck i musiken till Ferlins pilvassa text "När skönheten kom till byn". Ibland lyser även hans vackra leende igenom i en visa som t ex "Midsommarblomster". Men tänk på vemodet i "Vilse" och många andra liknande opus.

Intresse för barn

Jag nämnde tidigare Lille Brors stora intresse för barn i samband med hans tjänst som kommunal musikledare i Borlänge 1955. Hans uppfinningsrikedom och glada humör smittade såväl elever som lärare. Det talas ofta om problemen med musiklektioner i våra grundskoleklasser. Men en gång, långt innan Lille Bror blev professionell i skolan, gjorde han sensation hos en lärarinna och en mängd elever i en dalaskolklass. Av någon anledning tillkallades tonsättaren för att helt på sitt eget vis få leda en lektion.

Inte kände Lille Bror då till några Orffmetoder. Men han aktiverade alla barn på något sätt. Fick de inte sjunga eller instrument att spela på, fick de sitta och slå rytmen på bänklocket. Lektionen blev så chockartat rolig både för lärarinnan och barnen, att samtliga med en mun ropade, att de ville få Lille Bror tillbaka i klassen fler gånger.

Jag minns också, när jag fick följa med tonsättaren på en klassfest, som han hjälpte barnen anordna i en Borlänge-skola. Den festen var noga förberedd. Barnen hade fått bilda festkommitté med ordförande och protokollförande sekreterare och alla hade någon uppgift. När musiken kom i gång fanns både instrument, sång och dans med i bilden. Barnen jublade och Lille Bror log med hela ansiktet.

I Nordiska Musikförlagets häfte speglas detta intresse för barn inte bara i den kända visan "Du Lasse, Lasse liten" utan även i andra alster. Bl a finns en melodi till Astrid Lindgrens text: "Tänk jag drömde i natt", som handlar om en katt. Typiskt för Lindgrens fantasi och typiskt för Lille Brors barnasinne.

I detta sammanhang kan nämnas, att Lille Bror skrev musik till två barnoperor.

Rune Lindström

Skall man nämna något namn utöver Ferlin, som Lille Bror Söderlundh är knuten i större utsträckning till, så må det vara Rune Lindström. Båda bodde ju från 1940-talets början i Leksand. Rune brukade berätta om, hur Lille Bror kom in till honom på förmiddagarna i syfte att få någon färsk text att sätta musik till.

I denna korta kåserande översikt, som endast speglar en liten del av den härliga konstnären Lille Bror Söderlundh, må till slut nämnas, att många av hans populära sånger till gitarr har av honom själv arrangerats för kör. Det är en annan fascinerande sida i tonsättarens kvarlåtenskap, som jag mera utförligt skrivit om i Musiklivet Vår sång nr 2 1966. Så har vi många fina instrumentalverk för film, teater och konsertestrad, av hans hand. Visst är Lille Bror Söderlundh värd ett jubileum och en renässans.

LARS JOHANSSON LUCIDOR

av Håkan Steijen

I dikten "På källaren Fimmelstången" har Nils Ferlin givit oss en bild av 1600-talsskalden Lucidor — även kallad "den olycklige". Om denne vår förste egentlige visdiktare finns i övrigt ringa litterärt material. Men i sin LP-samling "Figurer" har Håkan Steijen tecknat detta porträtt av en skald, som hade många likheter med Ferlin.

Att tygla sin lust och hålla sin trut
en dygd är man prisar på jorden
Av ruelsens vin ditt liv brändes ut
och häxbålen brann uti norden!
En kvinna av liderlig last
till Blåkulla for på en kvast!
För nidskrifter fick man dig fast
Lars Johansson Lucidor

Höljd i din narrkåpa kunde du se
kälkborgarnas divalater
Men en fattig poet med gyckel och spe
kan reta aristokrater!
Med gäckande giljarekval
du uppsökte bröllop och bal
allt för en ringa riksdal
Lars Johansson Lucidor

Ack, döden leker med livet jämt
med fattiga och med rika!
Mången han narrat och mången han skrämt
— dock, han ger aldrig vika!
Ja, fruktan och styggelse gav
du mänskor vid följe och grav
Ångesten visste du av
Lars Johansson Lucidor

En sensommarafton i dryckeslag
på källaren Fimmelstången
Värjorna blixtrade — på några slag
ändades gycklet och sången!
Men skorrande hörs den igen:
"Äran har bara den
som hederlighet har till vän!"
Lars Johansson Lucidor

KORT SAGT

av Eva-Lisa Lennartsson

I radioprogrammet "Svar i dag" den 22 september 1981 presenterade Eva-Lisa Lennartsson detta koncentrerade porträtt av skalden.

Jag träffade Nils Ferlin bara några få gånger i mera slumpartade sammanhang. — Jag kände honom alltså inte närmare personligen, men jag hade levat mig in i hans dikter och tyckte att han liknade dem — så som jag uppfattade det. Hans dikter har ett varmt allvar utan påståelighet och krusiduller, luften är ren och samtidigt finns denna smärtsamma ironi och ibland nästan gamängaktiga humor — som en kullerbytta åt den obotliga ensamheten.

Nils Ferlin blev på något självklart sätt medelpunkten i sällskap. Han var kvick och full av infall. Han var stark och vältränad, vilket han tydligen var barnsligt stolt över, han var road av armbrytning, "dra fingerkrok" och andra bravader och clownerier.

Men även i de mest uppsluppna lag fanns ett svårmod i blicken — den raka blicken hos en både seende och sökande människa: en som ser ondskan, grubblar över dess existens, grubblar över livets och dödens gåta, söker sanningen: Gud — även om han kanske inte finns: "Han gud, som bor i det höga,/ ett ömkligt hjärta dej gav/ och därtill ett uvskarpt öga/ — din oro kommer därav!"

Men trots allt kan ögonblick av harmoni inträffa, då gränsen mellan liv och död upphävs, då man anar de stora sammanhangen, ljuset:

"Inte ens en grå liten fågel
som sjunger på grönan kvist
det finns på den andra sidan
och det tycker jag nog blir trist.
Inte ens en grå liten fågel
och aldrig en björk som står vit —
Men den vackraste dagen som sommaren ger
har det hänt att jag längtat dit."

Nils Ferlins syster, Ruth Hladisch, har berättat för mig om sin bror, bl a att han redan i tonåren var fördjupad i att läsa Bibeln från pärm till pärm. Hon har också berättat en händelse då Nils var nio år gammal: Det ryktades att DEN STORA KOMETEN skulle komma och förgöra vår jord på ett visst klockslag. De judiska barnen i klassen fick gömma sig och företa en del judiska riter.

Men — DEN STORA KOMETEN kom ju inte och de judiska barnen blev grymt förhånade. Då blev Nils så upprörd å deras vägnar att han klådde upp de elaka kamraterna.

Intressant var vidare att Ruth fått höra talas om några läkares upptäckter att Nils Ferlins dikter ibland kan ge patienterna tröst och hjälp — likt en läkande terapi.

Till sist avrundar jag den här lilla betraktelsen med ett par av alla de minnen jag har som uppläsare av Nils Ferlins dikter. Jag minns t ex att efter en Ferlin-afton jag gav någonstans i Värmland kom en glädjegråtande kvinna fram till mig. Hon sa att hon var prästfru. Medan tårarna strömmade snyftade hon fram:

"Den lelle, lelle rare Nils Ferlin!"

Jag tror nog att Nils Ferlin hade uppskattat detta, fastän han var så lång och spänstig.

I övrigt har jag märkt att särskilt unga människor är mottagliga för Nils Ferlins dikter — t o m många som inte annars bryr sig om poesi:

Jag minns en uppläsning jag hade en gång i ett ungdomsfängelse. Medelåldern var väl cirka 20 år. I början var det mycket svårt. Fötter skrapade i golvet, det hostades och pratades. — Men så kom jag till den avdelning med Ferlin-dikter jag valt:

Plötsligt blev det dödstyst. De bråkiga ungdomarna blev med ens en enda lyssnande anding:

"Si världen är förklarad — i vetenskapens ljus
fördunstar all vår oro och smärta.

Nu är det inte långt emellan människornas hus
men långt emellan hjärta och hjärta."

MED SPÄNDA SEGEL

av Hélène Meurling

Med spända segel över hav i självvald vila
hörs vingars smatter vid kosmisk ratt
här står jag ensam med vind som viner
i rymdens hjärta hörs natten nalkas, och
regnet
sysslar vid fönsterrutan där sländan kämpar
i spindelns nät . . .

hos grannen fladdrar några våta lakan
med buktad mage vid törnroshäck — —
vi seglar motsols genom vattenringar
i djupblå kosmos hörs rymdens gråt,
i töckenbältet små klockor klämtar och kläng-
ros vaggas i stjärnströdd båt.

NÄR SKÖNHETEN KOM PÅ TALLRIK

Fortfarande finns ett begränsat antal kvar av K G Bejemarks redan så omtalade Ferlintallrik med skalden på sin soffa och med tonslingan till "När skönheten kom till byn". Samlartallriken har gjorts i 5 000 ex (sen förstörs plåten) i vitt benporslin med svart relieftryck och 22 cm i diameter. Den blir den första i en serie på 6 — eventuellt 10 — med liknande motiv av K G Bejemark och med annan melodi i periferin. Tallrik nr 2 kommer i oktober i år.

Ferlin-Sällskapet är garanterat minimum 5 kr netto för varje såld tallrik. Med detta tillskott på 25 000 kr kan vi avsevärt höja Ferlin-priset, som redan nu är landets största lyrikpris insamlat helt på privat väg.

Ferlin-tallriken som gavs ut i november 1981, kostar 100 kr plus moms
och kan enklast beställas i bokhandeln. Vänligen gör det!
Det är angeläget för Nils Ferlin-Sällskapet att projektet lyckas.
Men medlemmarna får köpa den betydligt billigare
För oss kostar den bara 65 kr styck plus moms, om vi köper 5 tallrikar
(och dessutom 25 kr för emballage och porto för alla 5).
Och vem har inte användning för några extra exemplar till förslagsvis presenter?
Det billiga medlemserbjudandet kan man utnyttja *bara* genom att beställa
de fem (eller tio eller så) tallrikarna genom
ENSTRÖM TRADING, BOX 57, 163 91 SPÅNGA - Tel. 08-36 29 20

NILS FERLIN I PRESSEN

Norrtelje Tidning ägnar sig med berömvärd ambition och imponerande resultat åt publicitet kring Lännabon under 17 år Nils Ferlin. Läroverksadjunkten Lennart Jansson har skrivit en rad stora artiklar om skalden med tonvikt på hans anknytning till Roslagen. I mars hade tidningens medarbetare Esse Jansson ett tre hela sidor stort reportage med bl a en intressant intervju med vad skalden själv i en dedikation kallade sin — bland mycket annat — "apoteksvaruhemtagare, tipskupong- och kinematografbiljettuppköpare, Norrteljetidningsförmedlaren, bildåren och velocipedryttaren, ved- och issågaren f.d. smeden och handklaversvirtuosen, kommissionären Hjalmar Almstedt". Här får läsaren verkligen en levande bild av Nils Ferlin som "styckegodsägare" och som bl a tillfällig korrespondent åt Sveriges Radios tidning "Hörde Ni".

I januari skrev icke okända signaturen Gits i Svenska Dagbladet en sällsynt finstämd artikel kring Nils Ferlins grav på Bromma kyrkogård. Han gav i några utsökt formulerade meningar en bild av "den folkkäre, den dagligen citerade, den stundligen sjungne" skalden, "Klarakvarterens diktande clown med gråten i halsen". Men han lät också sin vassa penna löpa fritt i beskrivningen av kyrkogårdsförvaltningens potentater, som med slätkammat hår sitter och håller i sig i sällsamma bestämmelser, som hindrar konstnären Björn Evensen att sätta upp sin vackra gravvård, gjord i sten från Filipstad och koppar från Klara kyrkas tak — därför att den är ett antal cm för hög (se PR nr 1/75).

I finländsk press har Nils Ferlin i hög grad uppmärksammats i samband med att finlandssvenske Bo Carpelan fick Ferlin-priset och att PR nr 2/81 också på annat sätt uppmärksammade Finland. Både om skalden och om Nils Ferlin-Sällskapet har flera artiklar varit publicerade i Hufvudstadsbladet, Vasabladet och åtskilliga andra finlandssvenska tidningar.

Ferlin-tallriken har vandrat runt i text och bild i ett mycket stort antal svenska och även finlandssvenska tidningar. Och det gäller inte bara dagstidningar utan de mest skilda publikationer, från "Bokvännen" till "Veckans Affärer" och från "Antik och Auktion" till Samlarföreningen Nordstjernans medlemsblad.

BUSEN FABIAN TURNERAR LAND OCH RIKE RUNT

3 × Ferlin på en soffa som är lättare portabel än K G Bejemarks i Filipstad: Anders Sundquist, Leif Sandberg och Oscar Norrman.

Att Nils Ferlin med sin i hemstaden Filipstads revy- och tidningsvärld välkända signatur "Fabian" även kallades "Busen Fabian" tog han knappast illa upp. Stadens grötmyndiga potentater utnämnde honom snabbt till buse, vilket han snarast kände sig smickrad av. Och i kamratkretsen var uttrycket närmast ett smeknamn.

Det är alltså inte omotiverat att Riksteatern etablerat namnet "Busen Fabian" på sitt Ferlin-program, som man sedan slutet av februari turnerar med landet runt i ett 60-tal föreställningar fram till den 18 maj. Lars Engström har ställt ihop och själv skrivit och regisserat programmet, och Eva Möller har arrangerat och i någon mån komponerat musiken, som annars självfallet domineras av Lille Bror Söderlundh. För flera melodier svarar den andre av de två stora tidiga Ferlin-tolkarna, Josef Briné, bl a i ett utdrag ur radiospelet "Auktion". Intressant är att tre av de fyra melodier som Nils Ferlin själv skrivit finns med: "På Arendorffs tid", "Kuckeliku" och "På källaren Fimmelstången".

Som sig bör inleddes turnén med premiär i Filipstad. I Filipstads Tidning fick föreställningen en mycket positiv recension. Där fanns också en intervju med Lars Engström, som bl a förklarade: "Vi vill ge en rak Ferlin. Här finns inga Brask-lappar, att vi tolkat si eller så. Ferlin talar själv i mellantexterna också, han, hustrun Henny, systern Ruth och ett par konstnärsvänner. Vi har inte skrivit till eller ändrat något! Ferlin skall varken moderniseras eller läggas ut. Han ger själv enkla och klara besked."

VERKSAMHETSBERÄTTELSE

Styrelsen för Nils Ferlin-Sällskapet får härmed lämna verksamhetsberättelse för 1981

Styrelsens sammansättning:
Ordförande
författaren Sandro Key-Åberg
Vice ordförande
direktör Olof Ögren
Sekreterare
redaktör Gunnar Larson
Skattmästare
direktör Curt Enström
Övriga ledamöter
riksdagsman Sven Aspling
fil mag Tor Englund
regissör Edvard Matz
Suppleanter
redaktör Axel Liffner
konstnär Idun Lovén
skådesp Eva-Lisa Lennartsson
Adjung ledamot
fil mag Jenny Westerström
Redaktör för Poste Restante
red Gunnar Larson

Styrelsen har som vanligt de senaste åren haft tre ordinarie sammanträden. Härtill ett telefonsammanträde betr ett stipendieärende och många telefonkontakter angående bidrag, gåvor, auktioner etc.

Måndagen den 11 maj hölls årsmöte på Sjöfartshuset i Stockholm. Mötet var som alltid välbesökt och återvalde enhälligt den sittande styrelsen, som konstituerades vid påföljande sammanträde.

Årets Ferlin-pris på 12 000 kronor utdelades den 21 oktober till den finländske poeten fil dr Bo Carpelan. Samtidigt erhöll förf fil dr Alf Henrikson ett hederspris i form av en Ferlin-statyett i brons av prof K G Bejemark. Också detta år utdelades ett trubadurpris som tillföll tonsättaren, författaren m m Gunde Johansson. Priset var på 3 000 kronor. Prisutdelare var förf Sandro Key-Åberg och skådesp. Eva-Lisa Lennartsson.

Årsmötet med påföljande middag besöktes denna gång av mer än hundra personer. Maten och underhållningen var som alltid till deltagarnas stora belåtenhet. Givarna av konst och böcker till det sedvanliga årsmöteslotteriet var minst lika många som vanligt. Stort tack till Idun Lovén, Rabén & Sjögren och alla andra vid det här laget "välkända" givare! Nettoinkomsten på lotteriet utgjorde ett tusen kronor.

Under året har Nils Ferlin-Sällskapets ekonomiska status ytterligare förstärkts. Ej mindre än 797 medlemmar har förskottsbetalat över 21 000 kronor i medlemsavgifter. Antalet nytillkomna medlemmar var 155 st och 14 st har betalat för ständigt medlemskap, numera kr 300.—. Tyvärr har ett 20-tal medlemmar utträtt eller avlidit under året. Det totala antalet medlemmar är nu 2 766 st, men ca 800 har dessvärre ej betalat sin årsavgift sedan 1978. Kanske mest beroende på att de bytt adress, namn etc och ej meddelat adressändring o s v.

Helge Ax-son Johnsons Stiftelse har skänt ett bidrag på 10 000 kr, Stockholms Stadsmuseum 4 000 kr, fru Inger Sundberg 3 000 kr och just någon dag in på nya året skänkte en annan systerdotter till Nils Ferlin, Barbro Nysäter i Vällingby, ytterligare 3 000 kr, avsett för trubadurpris.

Priser, stipendium, bidragsarvoden samt porto- och telefonkostnader etc uppgår totalt till kr 27 802:40 och medlemsbladet Poste Restante totalt till ca 23 000 kr.

Medlemsavgiften på 30 kronor per år resp 20 kronor för pensionärer och studerande täcker fortfarande kostnaderna för medlemsbladet inkl porton etc. Under 1982 tillförs Nils Ferlin-Sällskapet ca 25 000 kronor som utgör nettoresultatet av första årets minnestallrik av Ferlin. Det kommer en ny nästa år i den serie professor K G Bejemark skall utföra i sex eventuellt tio år. Den tillverkas av AB Gustavsberg. Avsikten är att Ferlin-priset skall ökas avsevärt, men samtidigt kan vissa stödstipendier till svenskspråkiga poeter utdelas.

Förhoppningsvis skall landets bokhandlare i större utsträckning än vad som hittills varit fallet engagera sig i en även för dem vinstgivande försäljning av denna samlartallrik.

Staty-kommittén har i stort avslutat sitt arbete och mer än väl nått det avsedda ekonomiska resultatet. Nu återstår att man blir överens med Stockholms kommun om placeringen, som synes bli vid trappan mot Klarabergsgatan vid Klara kyrka. Får antagligen namnet Ferlin-platsen. Kommittén kan överlämna K G Bejemarks staty till kommunens fortsatta glädje och vård i Klara. Som riktmärke för tidpunkten för överlämnandet har kommittén satt den 19 eller 20 maj i år, men risk finns för försening.

I övrigt hänvisas till följande bokslut för Nils Ferlin-Sällskapet per den 31 december 1981.

BOKSLUT FÖR NILS FERLIN-SÄLLSKAPET
pr 31 dec 1981

RESULTATRÄKNING	81-12-31	80-12-31
Medlemsavgifter	35 730.—	38 314.—
Gåvor	17 340.—	9 790.—
Samkväm		2 085.30
Ränteintäkter	8 990.74	5 524.81
Summa intäkter	62 060.74	55 714.11
Kostnader		
Poste Restante	25 575.—	23 108.—
Stipendier	16 500.—	12 000.—
Övriga kostnader	12 298.76	1 608.65
	54 373.76	36 716.95
Årets resultat	7 686.98	18 997.46

BALANSRÄKNING

Tillgångar

Kassa	20.05	19.40
Postgiro	2 894.88	4 094.28
Bank	81.909.24	62 608.51
NF statyn		90.—
Summa tillgångar	84 824.17	66 812.19
Skulder		
Årsavgifter, förutbetalda	21 115.—	11 580.—
Div. personer	700.—	
NF statyn	90.—	
NF fond	40 000.—	40 000.—
Summa skulder	61 905.—	51 580.—
Eget kapital		
Kapitalkonto IB	15 232.19	./. 3 765.27
Årets överskott	7 686.98	18 997.46
Summa eget kapital	22 919.17	15 232.19
Summa skulder och eget kapital	84 824.17	66 812.19

Stockholm i februari 1982

Sandro Key-Åberg *Gunnar Larson*
Sven Aspling *Edvard Matz*
Tor Englund *Olof Ögren*
Curt Enström

REVISIONSBERÄTTELSE

Efter verkställd granskning av räkenskaperna för år 1981 för Ferlin-Sällskapet får jag härmed avge följande berättelse.

Jag har genomgått protokoll och styrelsens berättelse över verksamheten.

Behållningen på postgiro- och bankkonton har kontrollerats.

Då revisionen ej givit anledning att framställa någon anmärkning tillstyrker jag att styrelsen beviljas ansvarsfrihet för den tid revisionen omfattat.

Danderyd den 10 mars 1982

Sten Skanne

FERLIN-STATYN AVTÄCKS I HÖST

K G Bejemarks nya skulptur av Nils Ferlin överlämnas till stadens myndigheter vid en högtidlighet den 11 september kl 14.30. Avtäckandet har efter olika turer uppskjutits från planerade 20 maj. Placeringen är däremot definitiv: vid den korta trappan från Klarabergsgatan upp mot Klara kyrka.

RADIOSPELENS DIKTER I TRYCK

"Bröder under vindar sju och andra dikter och visor ur radiospelen" blir titeln på den bok om Nils Ferlins radiospel som Jenny Westerström ger ut på Bonniers i höst. Som alla PR-läsare vet har doktoranden Jenny W i vårt lilla blad redovisat sina ingående studier av radiospelen i en lång rad artiklar, senast i detta nummer om "Byn". Boken består av de dikte hon har valt ut ur spelen och av hennes inledning och omfattande kommentar.

OVÄNTAD PSALMDIKTARE

Stig Warren är veterligen den hittills ende Ferlinpristagaren som är psalmdiktare. När han för något år sedan i den finlandssvenska tidskriften "Horisont" fick se ett upprop från Svenska psalmbokskommittén i Finland om en tävlan, lyckades han i sista stund "få iväg" några dikter under sin kända signatur "Joakim". Av mer än 500 insända bidrag fick hans "Nu är min sista stora tystnad nära" tävlingens andra-pris på 1000 mk. Psalmbokskommittén vill använda ett par till av hans insända "Joakimar" som psalmer, men den prisbelönade har redan sin definitiva plats i den kommande finlandssvenska psalmboken. — Något som onekligen har överraskat Stig Warren som — för att använda hans egna ord — "inte springer benen av sig för att komma till kyrkan". — "Men kan hedningar som Artur Lundkvist och Olof Lagercrantz glädja sig av samma anledning så ..."

Stig Warrens dikt på sidan 11 är förvisso ingen psalm. Men nog finns där de eviga frågorna.

SKALDENS EGEN STÄMMA

Att ingen kan läsa Nils Ferlins dikter så som skalden själv torde inte förnekas av någon. Frånsett några äldre skivor av skiftande kvalité finns inspelningar av Nils Ferlins egna uppläsningar på några stora LP, som i en tidigare publicerad diskografi redovisats mycket ofullständigt. På skivmärket Pan kom den första redan 1958 under titeln "Nils Ferlin läser 30 egna dikter" (PAN LP 01), d v s några av de mest kända som En valsmelodi, En inneboende, Poste Restante, Nattkvarter och Getsemane. Nästa LP gavs ut på skivmärket Gazell 1961 (GAZELL GMG 1220) med titeln "Nils Ferlin läser egna dikter". Där finns fyra dikter med som bolaget tidigare givit ut på en EP 1958: Ett brev, Djurgårdsmässa, Fru Sorg och Ett minne. Där finns också delvis samma material som på Pan-skivan men dessutom så kända dikter som t ex Cirkus, Stjärnorna kvittar det lika och Men går jag över ängarna. Två år senare köpte Gazell rättigheterna till Pan-skivan och gav ut den igen under titeln "Gatubild" (GAZELL GMG 1234). 1966 kom så Sverige Radios LP (RELP 5015) som även den fick titeln "Nils Ferlin läser egna dikter" och som återger inspelningar från olika tillfällen under tiden 1939—1958. Även här finns dikter från tidigare skivor blandade med ej förut utgivna som När skönheten kom till byn, Av ständig oro och Stock och galär. Dessutom finns två dikter ur radiospelen "Auktion" och "Marknad".

Samtliga LP-skivor grundar sig på Sveriges Radios inspelningar. Där finns fortfarande material kvar till flera skivor, ett 20-tal dikter och utdrag ur radiospelen. Förhoppningsvis kommer även detta material på skiva så småningom.

PRISUTDELNINGEN 1981

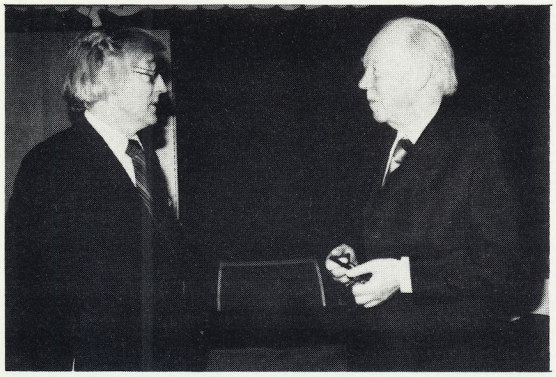

Alf Henrikson fingrar på tecknet för sitt hederspris, miniatyren av Nils Ferlin i sin soffa, där konstnären K G Bejemark (t v) säger sig ha inspirerats av både Charlie Chaplin och Louis Jouvet.

1981 års Ferlin-pristagare Bo Carpelans diktning fick en koncentrerad och informativ beskrivning, när ordf Sandro Key-Åberg den 21 oktober på Sjöfartshuset överlämnade priset på 12 000 kr i form av en check. Avgjort vackrare var tecknet för årets alldeles speciella hederspris till dagsverspoeten Alf Henrikson, "enmansuniversitet" som skriver lika eleganta rim om mångtusenåriga kinesiska tänkare som om något yngre och något mindre verserade vikingar och asagudar. Han fick en miniatyr av K G Bejemarks "soffa", sedan både ordföranden och han själv citerat några extra halsbrytande respektive tankeväckande poem. Årets trubadur-pris på 3 000 kr överlämnades till Gunde Johansson av Eva-Lisa Lennartsson med stora famnen i alla avseenden.

Drygt 100 kalvschnitzlar intogs med liv och lust av lika många medlemmar, återigen rekord i deltagarantal. Det bjöds som vanligt också på förnämlig underhållning i ord och toner av bl a Håkan Steijen, Eva-Lisa Lennartsson och Gunde Johansson. Likaså som vanligt såldes ett lotteri ut till sista sedeln och gav ett netto på 1 000 kr. Värdefulla vinster hade skänkts i form av konstverk från Idun Lovén, Nisse "Ritarn" och Birger Lindberg, böcker från Tor Bergner, Maj-Brit Carlson, Tor Englund, Sandro Key-Åberg och Rabén & Sjögrens bokförlag, grammofonskivor från Håkan Steijen och räknedosor från Enström Trading.

Eftersom Gunde Johansson uppträdde sist bland underhållarna, blev aftonen sen. *sekr*

NYA MEDLEMMAR

t.o.m. 15 feb 1982:

Abrahamsson, Ann-Britt, Ljusterögat 5, 116 41 Stockholm
Adolfsson, Eric, Norrgårdsgat 3 B, 392 37 Kalmar
Adolfsson, Rolf, Horntulls Strand 1—3, 117 39 Stockholm
Ahl, Boris, Puddelugnsgat 21, 724 73 Västerås
Ahrle, Birgit, Valhallaväg 171, 115 27 Stockholm
Alfredsson, Gösta, Fantholmsvägen 3 A, 178 00 Ekerö
Almqvist, Barbro, Rådjursstigen 32, 171 72 Solna
Andersson, Bernt, Svetsarväg 5, 175 73 Järfälla
Andersson, Erik, Brunnsgat 79, 611 39 Nyköping
Andersson, Ewert, Kristinedalsväg 43, 131 46 Nacka
Andersson, Lennart, Kristinelundsväg 2, 171 57 Solna
Anzelius, Ulf, Larsbergsväg 50, 181 38 Lidingö
Anås, Birgit, Ulveliden 3, 416 74 Göteborg
Arvika Bibliotek, Box 56, 671 01 Arvika
Berggren, Mats, Hägernäsväg 8, 183 62 Täby
Bergström, Sören, Polishuset, Box 943, 601 19 Norrköping
Bjelke, Tommy, Björkhagsplan 9, 121 03 Johanneshov
Björkvall, Åke, Björkvallaväg 12, 194 36 Upplands Väsby
Blomé, Lennart, Holmbodaväg 10 A, 191 77 Sollentuna
Blomé, Catarina, Holmbodaväg 10 A, 191 77 Sollentuna
Blomquist, Margareta, Östbergahöjden 10, 125 37 Älvsjö
Blomster, Lena, Tägtväg 33, 781 51 Borlänge
Byström, Sture, Hinsholmsgat 17, 421 77 Va Frölunda
Bytorp, Hugo, Häradsväg 10, 830 70 Hammerdal
Bäckman, Agneta, Stabby Allé 5, 752 29 Uppsala
Carlson, Evert, Kalenderväg 28, 415 11 Göteborg
Carlsson, Nina, Slätbaksväg 17, 121 64 Johanneshov
Carlson, Owe, Box 20, 684 01 Munkfors
Carlsson, Stig, Sven Baelters Väg 13, 352 39 Växjö
Carlsten, Siv, Gammelväg 20, 942 00 Älvsbyn
Dässman, Sonja, Pl 1060, 820 62 Bjuråker
Edborg, Berndt, Karlbergsväg 72B, 113 35 Stockholm
Ekbom, Runa, Sandelsgat 18, 115 33 Stockholm
Eljas, Gudrun, Narviksgat 3, 163 33 Spånga
Engström, Lars, Syrénparken 8, 133 00 Saltsjöbaden
Engvall, Albin, Drottninggat 29—31, 801 01 Gävle
Flood, Rune, Lextorpsväg 25, 461 63 Trollhättan
Garbring, Märta, Kransen 3, 416 72 Göteborg
Grahn, Birgitta, Hermelinväg 11, 683 00 Hagfors
Granberg, Ernst, Grusåsgränd 126, 122 49 Enskede
Granroth, Dick, Kilaväg 9, SF-10300 Karis, Finland
Gruneau, Nils-Arne, Bäckelidsväg 5, 683 00 Hagfors
Gustavsson, Christer, Väktargat 32A, 754 22 Uppsala
Heelge, Olle, Hospitalsgat 52, 602 27 Norrköping
Hellberg, Anders O., Lötsjöväg 27, 172 43 Sundbyberg
Henriksson, Tua, SF-06750 Tolkis, Finland
Hjelmqvist, Per, Alstaväg 9, 702 21 Örebro
Holm, Conrad, Uddeholmsgat 9A, 416 75 Göteborg
Häggström, Erik, Larsbodaväg 80, 123 41 Farsta
Jacobsson, Gun-Britt, Repslagaregat 25, 602 25 Norrköping
Jangstam, Gösta, Box 10084, 200 43 Malmö
Janson, Ivar, Övre Villagat 27, 664 00 Grums
Jansson, Sten, Welanders Väg 12, 112 50 Stockholm
Johansson, Rolf, Strömstadsväg 3 A, 451 50 Uddevalla

Jönsson, Lars, Svarvaregat 12, 451 44 Uddevalla
Karlsson, Ingrid, Lindängsväg 6, 135 50 Tyresö
Kilander, Svante, Råstaväg 3, 171 32 Solna
Kjellgren, Dagny, Bergsunds Strand 9, 117 38 Stockholm
Krüger, May, Regeringsgat 77, 111 39 Stockholm
Könberg, Nils, Lyckseleväg 102, 162 25 Vällingby
Lane, Fred, Vegagat 6, 113 29 Stockholm
Larsson, Alf, Grindtorpsväg 39, 183 32 Täby
Larsson, Leif, Box 4, 761 00 Norrtälje
Lauré, Orvar, Hornsgat 38, 117 20 Stockholm
Levander, Bengt, Lerkullegat 7, 561 42 Huskvarna
Lindh, Cay, 101 Azabu Hills, 11-30 Moto-Azabu, Minato-ku, Tokyo, Japan
Lindblom, Stig, Tylögränd 2, 121 56 Johanneshov
Lindbom, Anne-Marie, Bastugat 40, 117 25 Stockholm
Lindfors, Inge, Helsingborgsväg 38, 262 00 Ängelholm
Lockman, Svante, Källberga Torp, 740 50 Alunda
Lundberg, Inger, Fregattväg 10, 183 53 Täby
Lundberg, Karin, Marknadsväg 51, 183 34 Täby
Löfling, Åke, Lundagat 59, 117 28 Stockholm
Magnusson, Arne, Östbergahöjden 19, 125 37 Älvsjö
Mattsson, Ulla, Gamla Kyrkväg 33 B, 182 64 Djursholm
Mellberg, Sven, Elias Lönnrots Väg 11, 161 59 Bromma
Mellquist, Britt-Marie, Box 16030, 103 20 Stockholm
Mellquist, Åke, Box 16030, 103 21 Stockholm
Meurling, Catarina, Arbetshusgat 47 B, 802 24 Gävle
Nilsson, Birger, Porsögården 9003, 951 90 Luleå
Nordlund, Styrbjörn, Björnstigen 129, 171 72 Solna
Pritikin, Birgitta, Gimmerstaväg 22, 125 36 Älvsjö
Rangdén, Aina, Barrstigen 26, 161 35 Bromma
Roos, Bengt, Bragegat 7A, 464 00 Mellerud
Sandberg, Mikael, Broväg 43, 830 44 Nälden
Sandborgh, Margareta, Lorensbergsgat 4, 117 33 Stockholm
af Sandeberg, Kerstin, Bureväg 15, 182 63 Djursholm
Sarrazin, Ian, Stora Hundens Gata 525, 136 64 Handen
Sender, Ulf Jungfrudansen 96, 171 56 Solna
Silvemark, Anne-Marie, Bastugat 40, 117 25 Stockholm
Skarström, John, S:t Eriksgat 95, 113 32 Stockholm
Skoglund, Staffan, Johan Nybergs Väg 2, 871 00 Härnösand
Strandberg, M. T., Box 3305, 163 03 Spånga
Svensson, Christina, Carl Grimbergsgat 27, 413 13 Göteborg
Svensson, Göran D., Davidshallsgat 27A, 211 45 Malmö
Svensson, Leif, Lännäsbacken 8, 124 43 Bandhagen
Säffle DK, Box 73, 661 00 Säffle
Sällström, Jan, Valhalls Väg 12, 754 40 Uppsala
Söderblom, Lag, S:t Paulsgat 34, 116 48 Stockholm
Tallgren, Henry, Nybyväg 36, 774 00 Avesta
Wallin, Kenneth, Stenbacksväg 8 nb, 826 00 Söderhamn
Westblom, Birger, Lotsgat 1, 116 36 Stockholm
Westén, Karin, Pl 566, 778 00 Norberg
Westlund, Maga Stina, Vulcanusgat 1 113 21 Stockholm
Wieselgren, Gertrud, Albavägen 10, 181 33 Lidingö
Wilhelmson, Helge, Oxledsväg 183, 433 69 Partille
Winberg, Lars, Trädgårdsgat 6 C, 20 100 ÅBO 10, Finland
Öberg, Sven, Virvelvindsväg 33, 161 40 Bromma
Österlund, Åke, Gustav Adolfsgat 24 B, 502 33 Borås
Östling, Tomas, Flugsnappargränd 21, 951 47 Luleå

Ständigt medlemskap:

Englund, Tor, Sångväg 3, 175 36 Järfälla
Forsgren, Lars, Essingetorget 40, 112 66 Stockholm
Isberg, Bertil, Lövskogsgat 14, 413 20 Göteborg
Isberg, Gunborg, Lövskogsgat 14, 413 20 Göteborg
Jönsson, Elisabeth, Sångväg 3, 175 36 Järfälla

NY MEDLEM I TOKYO

Det kom ett brev till Poste Restante från Tokyo:

"Läste i ett av Hufvudstadsbladets oktobernummer om Nils Ferlin-Sällskapet. Bifogar notisen vilken troligen uppmärksammades i hela Svensk-Finland. Troligen fick Sällskapet därigenom några nya medlemmar. Jag skulle gärna följa deras exempel, om det går för sig så här långt borta från Stockholm."

Denne blygsamme Ferlin-älskare, flygbolaget Finnairs chef för Fjärran Östern Cay Lindh, tror av någon anledning att han måste deklarera bestämda kvalifikationer för att vinna medlemskap. Sådana har han förvisso. Han medarbetar i Hufvudstadsbladet och några andra tidningar. Utöver modersmålet svenska och sitt andra hemspråk finska talar han "relativt flytande flere andra och har gjort översättningar mellan några av dem. Tältmakaren Rubayyat har jag översatt till svenska i sin helhet, om det nu sen är en merit." — Jo, det kan man lugnt kalla en språklig, lyrisk merit. Den persiske diktaren, matematikern, astronomen och filosofen Omar Khayyams samling på över 1 000 fyrradiga tänkespråk från 1100-talet, lagda i munnen på "Den Store Tältmakaren", har fascinerat Västerlandet alltsedan engelsmannen Edward Fitzgerald översatte dem 1859. Att tolka denna djupt originella lyrik till svenska är en uppgift för verkliga språkvirtuoser. Frank Heller gjorde det under sin exil i Monte Carlo 1912, innan han fann sin egen litterära genre. 1919 kom Sten Selanders översättning och 1948 tolkades Tältmakaren av den fine finlandssvenske lyrikern Ole Torvalds i Åbo. Och nu alltså av flygdirektören Cay Lindh i Tokyo på lediga stunder! — Det är sådana saker, konstaterar han själv i brevet, som "man inte lever av, men vilka, i den händelse brödet är tryggat, kunde bidra med litet sol på vägen".

Jo, Cay Lindh kan anses kvalificerad för medlemskap i Nils Ferlin-Sällskapet! *G L*

Bilagor medföljer

KALLELSE

Nils Ferlin-Sällskapet håller ordinarie årsmöte

torsdagen den 13 maj 1982 kl 19.30

i Sjöfartshusets festvåning, Skeppsbron 10, Stockholm

Föredragningslistan upptar bl a nominering av kandidater till 1982 års Ferlin-pris och Trubadur-pris. Styrelsen erinrar om medlemmarnas rätt att föreslå pristagare. Efter förhandlingarna vidtar den sedvanliga årsmötesmiddagen med kycklingsallad, kokt röding med hollandaise-sås, stort glas vin eller öl/vatten och kaffe till ett pris av 100 kr inkl serviceavgift. Högst 100 deltagare, d v s de som först anmäler sig. Senaste anmälan till middagen den 10 maj till Karin Nordell, tel 08-36 29 20 (kontorstid). Anmälan är bindande. Bok- och konstgåvor till det sedvanliga lotteriet är mycket välkomna.

Hjärtligt välkomna till årsmötet! *Styrelsen*

FERLIN I ROSLAGEN

"Ferlin i Roslagen" kallas en minnesutställning som Roslagsmuseet i Norrtälje öppnar den 5 juni. Delvis kommer den att bygga på material från Stockholms stadsmuseums Ferlin-utställning, men till största delen får den lokal prägel. Nils Ferlin bodde som bekant i Länna i Roslagen från 1944 till sin död 1961, första åren i en liten stuga vid Länna kyrksjö och från 1949 på sitt ägandes "styckegods" Norrboda vid sjön Addarn. — Roslagsmuseet vill gärna få kontakt med personer som har minnen av och kring skalden i form av böcker med dedikation, bilder eller annat. Den intresserade kan vända sig till museet på tel 0176—116 30.

Poste Restante Medlemsblad för Nils Ferlin-Sällskapet Nr 1, 1982

Styrelsens funktionär: Curt Enström, Nybrogatan 14, 114 39 Stockholm. Tel 61 66 79

På dagtid tel 36 29 20 (efterfrågas: Karin Nordell) Sällskapets postgiro: 35 21 55—6.

Redaktör för medlemsbladet: Gunnar Larson, Åsögatan 70, 116 24 Stockholm. Tel 08/68 60 06, 0764/364 89

Tryck: Rundqvists Boktryckeri i Göteborg ISSN 0345—9519